

амфетамін може взагалі не ідентифікуватися (у суміші з ацетилсаліциловою кислотою його неможливо виявити взагалі, тому що він переходить у 2-ацетамід-1-фенілпропан) [5, с. 33—35].

Тому для детального визначення складу досліджуваної суміші першочергове значення має визначення наркотичного засобу, але присутність домішок може вповільнювати або взагалі перешкоджати ідентифікації наркотичних сполук. Із метою виявлення амфетаміну в сумішах доцільніше застосувати пробопідготовку з використанням лужної екстракції гексаном чи хлороформом та в подальшому досліджувати їх на хромато-мас-спектрометрі.

Перелік джерел посилання

1. Замошець О. П., Жук Б. М. Можливості криміналістичного дослідження амфетаміну

та його похідних : метод. посіб. Київ, 2022. 18 с.

2. От субстанции к лекарству / под ред. В. П. Черных. Харьков, 2005, 1243 с.
3. Безуглий П. О., Гриценко І. С., Українець І. В., Таран С. Г. та ін. Фармацевтична хімія. Вінниця, 2008. 555 с.
4. Weinberg B. A., Bealer B. K. The World of Caffeine: The Science and Culture of the World's Most Popular Drug. Routledge, 2004. P. 235.
5. Замошець О. П., Барікова О. М., Шкурдода С. В., Пасічник В. В., Король К. П. Особливості дослідження об'єктів, вилучених за фактом виявлення предметів (пристроїв) та речовин, які можуть використовуватися під час синтезу психотропної речовини — метамфетаміну або амфетаміну за методом Нагаї : метод. рек. Київ, 2021. 39 с.

Публічні заклики як доказ фактів колабораційної діяльності в семантико-текстуальних експертизах

Вікторія Біла,

д-р юрид. наук, доцент, Український НДІ спеціальної техніки та судових експертиз, м. Київ, Україна,
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8201-219X>, e-mail: bilaviktoriia21@gmail.com

Анастасія Сидорук,

Український НДІ спеціальної техніки та судових експертиз, м. Київ, Україна,
ORCID: <https://orcid.org/0009-0005-5784-8437>, e-mail: anastasia8halyuk@gmail.com

Висвітлено проблематику аналізу та виявлення публічних закликів як доказу фактів колабораційної діяльності під час проведення семантико-текстуальної експертизи.

Ключові слова: семантико-текстуальна експертиза; публічні заклики; співпраця; колабораціонізм; колабораційна діяльність; гібридна війна.

Public calls as evidence of the facts of collaborative activity in semantic-textual examination *Viktoriia Bila, Anastasia Sydoruk*

The issues of analysis and identification of public calls as evidence of the facts of collaborative activity during semantic-textual examination are highlighted.

Keywords: semantic-textual examination, public calls, collaboration, collaborationism, collaborative activities, hybrid warfare.

Із початку повномасштабного вторгнення російської федерації (далі — *рф*) в Україну дослідження проблематики розслідування фактів колабораційної діяльності стало надзвичайно актуальним. Постало питання проведення слідчих, розшукових та процесуальних дій над колаборантами за співпрацю з державою-агресором.

У зв'язку з цим було прийнято Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих

актів України щодо встановлення кримінальної відповідальності за колабораційну діяльність» від 03.03.2022 р. № 2108-IX, у якому доповнено Кримінальний кодекс України (далі — *КК України*) ст. 111-1 «Колабораційна діяльність» [1]. Верховна Рада України запровадила кримінальну відповідальність за співпрацю з *рф* в інформаційній, освітній, політичній, військовій, адміністративній, економічній або трудовій сферах.

Колабораціонізм (від фр. *collaboration* — «співпраця», «співробітництво») — це усвідомлене, добровільне та зумисне співробітництво з ворогом у його інтересах і на шкоду своїй державі та її союзникам [2]. У законодавстві більшості країн колабораціонізм кваліфіковано як злочин проти своєї держави, зраду. У ст. 1111 КК України «Колабораційна діяльність» до форм колабораціонізму відносять публічні заклики, спрямовані на підтримку чи співробітництво з державою-агресором та/або окупаційною владою, які поширюються зокрема в інтернеті або за допомогою засобів масової інформації [1] (далі — ЗМІ).

Українсько-російські взаємини завжди визначалися прагненням рф утримати Україну в зоні свого впливу. До того ж країна-агресор не визнає територіальної цілісності у межах міжнародно визначеного державного кордону України, серед її інтересів є захоплення державної влади в Україні. Водночас після анексії Автономної Республіки Крим у 2014 році рф активно почала вести гібридну війну проти нашої держави.

Серед ознак гібридної війни рф проти України — дезінформація населення, зокрема в ЗМІ та соціальних мережах, що дає змогу її суб'єктам впливати на українців, особливо тих, хто проживає на тимчасово окупованих територіях (далі — ТОТ), і підбурювання до співпраці з ворогом задля руйнування України зсередини. Саме тому судові експерти-лінгвісти Українського науково-дослідного інституту спеціальної техніки та судових експертиз Служби безпеки України найчастіше досліджують матеріали, що надходять у межах відкритого кримінального провадження проти ймовірних прихильників наративів рф за ст. 1111 КК України.

Об'єктами семантико-текстуального аналізу здебільшого є тексти середнього та малого обсягу або взагалі окремі висловлювання (короткі скріншоти, написи під зображеннями, певні речення або словосполучення, слова в тексті тощо) [3, с. 7], у яких, ймовірно, містяться публічні заклики до колабораційної діяльності. Разом із наданими матеріалами, ініціатори доручають експертів-лінгвістів розв'язати певну кількість

питань, висновки стосовно яких надалі слугуватимуть джерелом доказів за даним кримінальним провадженням.

Розв'язання питань, поставлених перед експертом, потребує комплексного підходу. Наприклад, коли йдеться про встановлення наявності закликів до захоплення державної влади, слід використовувати в комплексі загальнонаукові методи, методи логіки, структурний метод на рівні граматичного аналізу висловлювань, контекстологічний, функціональні методи, інтент-аналіз, а також елементи зіставного методу, порівнюючи словникові значення та юридичні тлумачення одних і тих самих термінів, зіставляючи спільні та специфічні риси, зокрема лексики та синтаксису російської та української мов у процесі інтерпретації українською мовою змісту російськомовного тексту [3, с. 8].

Отже, можемо зробити висновок, що під час проведення семантико-текстуальної експертизи судові експерти в галузі лінгвістики виявляють виклики, які є доказом наявності фактів колабораційної діяльності, а саме в поширенні наративів на підтримку дій та співпрацю з державою-агресором, зокрема з її уповноваженими органами на ТОТ, запереченні чи виправданні вторгнення й окупації частини території України, невизнання територіальної цілісності в межах міжнародно визначеного державного кордону України.

Перелік джерел посилання

1. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо встановлення кримінальної відповідальності за колабораційну діяльність : Закон України від 03.03.2022 р. № 2108-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2108-20#Text> (дата звернення: 11.03.2023).
2. Енциклопедія Сучасної України / редкол.: І. М. Дзюба та ін. Київ, 2014. URL: <https://esu.com.ua/article-4446> (дата звернення: 11.03.2023).
3. Будко Т. В. Судово-лінгвістична та несудова (наукова) лінгвістична експертизи (теоретико-правові аспекти). Київ, 2020. 7—8 с.